

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 63/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. mája 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Ľ. K. – K., so sídlom N., zastúpeného advokátkou JUDr. A. K., N., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 23/00 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 7 Rob 1393/99), a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ľ. K.– K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 23/00 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 7 Rob 1393/99) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 23/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prierahov.

3. Ľ. K. – K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava j e p o v i n n ý uhradiť Ľ. K. – K. trovy konania v sume 4 600 Sk (slovom štyritisícšesťsto slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. A. K., N.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2005 doručená s'ťažnosť Ľ. K. – K. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 23/00 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 7 Rob 1393/99).

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 63/05-8 z 2. marca 2005 s'ťažnosť s'ťažovateľa prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu z 20. apríla 2005 predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k prijatej s'ťažnosti sp. zn. Spr 2640/05 z 2. mája 2005 uviedla:

„Dňa 25. 10. 1999 bola doručená na tunajší súd žaloba žalobcu E. K. – K., N. proti žalovanému: J. M. Predmetom konania je zaplatenie istiny 44.500,- Sk z titulu záväzku, vyplývajúceho z faktúry, keď žalobca pre žalovaného vykonal prepravu tovaru z T. do Poľska. Vo veci bol vydaný platobný rozkaz 7 Rob 1393/99 dňa 28. 10. 1999. Dňa 15. 3. 2000 žalovaný J. M. podal odpor proti platobnému rozkazu a následne bola vec prevedená do registra Cb a bola zaevidovaná pod č. 12 Cb 23/00. Po výzve žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku za odpor podala vo veci 22. 5. 2000 vyjadrenie zástupkyňa žalobcu k predmetnému odporu. Vo veci bolo vytyčené pojednávanie na 10. 10. 2000 úkonom sudkyne JUDr. A. M. zo dňa 26. 6. 2000. Pojednávanie bolo odročené po vypočutí účastníkov konania na 24. 10. 2000, na ktorom pojednávaní bol vynesovaný rozsudok. Po doručení rozsudku účastníkom konania podal dňa 6. 12. 2000 doručením na súd odvolanie žalovaný cestou splnomocneného právneho zástupcu. Po doručení odvolania žalobcovi na vyjadrenie a po vyrubení súdneho poplatku za odvolanie úpravou zo dňa 19. 1. 2001 doručila do spisového materiálu zástupkyňa žalobcu oznámenie o ukončení právneho zastupovania žalobcu z 31. 1. 2001.

Opatrením predsedníčky súdu zo dňa 9. 1. 2004 bola predmetná vec po odchode JUDr. A. M., vydatej D., na riadnu materskú dovolenku pridelená na prejednanie sudkyňi JUDr. D. V. Táto sudkyňa od 10. 11. 2003 do 1. 3. 2004 bola práceneschopná a po návrate z tejto dlhodobej práceneschopnosti postupne študovala jej pridelené spisy aj z oddelenia JUDr. D. Spis prevzala fyzicky až po 1. 3. 2004. V dňoch 15. 6. 2004 až 15. 7. 2004 bola opätovne práceneschopná. Sudkyňa zistila po preštudovaní predmetného spisu, že rozsudok z 24. 10. 2000 nebol riadne doručený žalovanému, preto vyzvala žalovaného, aby uviedol, či sa v dňoch doručovania rozsudku t. j. 8. 12. 2000 - 11. 12. 2000 zdržiaval v mieste bydliska. Advokát žalovaného oznámil, že vypovedal žalovanému plnú moc na zastupovanie. Žalovaný výzvu neprevzal, avšak pošta vrátila nedoručenú zásielku 4. 1. 2005. Výzvu doručovala sudkyňa následne prostredníctvom polície. Medzitým podaním z 23. 11. 2004 žiadala oznámiť stav veci advokátka JUDr. K., ktorá v spise nemá plnú moc na zastupovanie. Žalovaný následne oznámil, že v dňoch doručovania rozsudku sa nezdržiaval na adrese trvalého pobytu. Medzičasom sa vrátila z materskej dovolenky JUDr. A. D., začala pracovať od 1. 3. 2005, predmetný spis jej bol vrátený na ďalšie

konanie. Úpravou sudkyne dňa 31. 3. 2005 sa doručuje predmetný rozsudok vo veci na zistenú adresu bydliska žalovaného.

Bez riadneho doručenia rozsudku vo veci žalovanému nebolo možné urobiť úkony smerujúce k postúpeniu spisu na Krajský súd v Trnave na rozhodnutie o podanom odvolaní.

Z popisu jednotlivých úkonov vyplýva, že vo veci nastali prieťahy v období od januára 2001 do 9. 1. 2004, kedy vec bola pridelená ďalšej sudkyňi JUDr. V. Predchádzajúca sudkyňa JUDr. A. M. (D.), ktorá odišla na riadnu materskú dovolenku od 1. 1. 2004, vykonávala vo veci úkony priebežne s ohľadom na veľké množstvo vecí v svojom oddelení, najmä reštančných, ktoré vzhľadom na problematiku a obtiažnosť riešenia bolo nutné naštudovať.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu nevyjadrila.

Obdobné procesné úkony, ako uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu sp. zn. 12 Cb 23/00.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 12 Cb 23/00 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...“, a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej

ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania na okresnom súde je nárok sťažovateľa o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu záväzkového vzťahu. Vec nie je z právneho a ani zo skutkového hľadiska zložitá a ničím výnimočná, pretože patrí do štandardnej rozhodovacej agendy prvostupňových súdov. Skutková a právna zložitosť veci preto nemohla mať vplyv na doterajšiu dĺžku konania pred okresným súdom. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú a právnu zložitosť veci.

2. Správanie sťažovateľa je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zistil, že sťažovateľ ako účastník konania pred okresným súdom neprispel k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa, bol postup okresného súdu.

Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v predmetnej veci došlo k niekoľkomesačnému obdobiu nečinnosti bez akejkoľvek zákonnej prekážky. Takýmto obdobím je obdobie od 25. januára 2001, keď okresný súd vyzval žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie, do 30. novembra 2004, keď okresný súd vyzval žalovaného, aby mu oznámil, kde sa zdržiaval v čase od 8. do 11. decembra 2000 (nečinnosť viac ako 47 mesiacov).

Postup okresného súdu ústavný súd považuje aj za neefektívny a nesústreďený. Okresný súd síce v časti uznanej pohľadávky rozhodol už 10. októbra 2000 čiastočným rozsudkom a vo zvyšnej časti rozhodol 24. októbra 2000 tak, že návrhu sťažovateľa vyhovel, ale tieto jeho rozhodnutia do dňa rozhodovania ústavného súdu vo veci nenadobudli právoplatnosť. Proti rozhodnutiu z 10. októbra 2000 podal žalovaný ešte 6. decembra 2000 odvolanie, ktoré okresný súd dosiaľ nepredložil Krajskému súdu v Trnave a rozhodnutie z 24. októbra 2000 nebolo dosiaľ žalovanému doručené.

Uvedený postup okresného súdu od podania žaloby nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Zbytočné priet'ahy v tomto konaní priznala aj predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v zmenách sudcov, ktorí vec prejednávali na tomto súde (odchody na materskú dovolenku a pod.), ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prieskumy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu vecí, či námietka častých zmien zákonných sudcov a neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prieskumov.

Vychádzajúc z dosiahnutých výsledkov okresného súdu preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 23/00 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavy v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 12 Cb 23/00 konal bez zbytočných prieskumov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požadoval za porušenie jeho označených práv finančné zadosťučinenie vo výške 44 500 Sk z dôvodu, že v dôsledku nekonania okresného súdu od roku 1999 pretrváva u neho stav právnej neistoty a je mu znemožnené disponovať s finančnými prostriedkami, ktoré sú predmetom súdneho sporu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistené zbytočné prieskany v konaní okresného súdu sp. zn. 12 Cb 23/00 a najmä na povahu veci a predmet sporu, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. A. K. Sťažovateľ požadoval úhradu trov konania v celkovej výške 4 600 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 4 600 Sk je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a neodporuje tejto vyhláške. Preto ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa úhradu právneho zastúpenia v požadovanej výške.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2005